

ONGEDIERTE

Niet alleen maar wespen

Zomers geklaag over wespen onttrekt zicht op een ernstiger probleem: overlast door 'plaagdieren' is een gezondheidsrisico

Wierd Duk

Vakantieangers aan de kust: oppassen. Deze week gaan groepen wespen op zoek naar zoetigheid en kunnen overlast veroorzaken voor de mens. De wespen bevinden zich, volgens bioloog en wespenkenner Arnold van Vliet (36) van de Wageningen Universiteit, in grote aantallen in de kuststrook.

Waarom trekken de wespen er juist nu op uit? Omdat de larven in de nesten weg zijn of omdat hun aantal aan het afnemen is. Die larven scheiden in ruil voor voedsel suikers af voor de werksters. Als er minder larven zijn – en de zoetstoffen in de nesten opraken – gaan de werksters op zoek naar andere bronnen van zoetigheid: bloemennectar, ijs, limonade.

In het westen van het land hebben ongediertebestrijders, die tegenwoordig 'plaagdierbeheersers' heten, het al behoorlijk druk met het verdelen van overlast gevende wespen. Dat de westelijke regio's van Nederland meer te lijden hebben onder de wespen, heeft met het weer in het voorjaar te maken.

Halverwege april, toen de eerste koninginnen uit hun winterslaap werden gewekt, was er in het oosten en midden van Nederland nog sprake van nachtvorst. Van Vliet: 'Die koninginnen moeten dan eerst aansterken, een nest bouwen en hun eerste eitjes leggen, en ze hebben daarbij nog geen steun van de werksters. Als het dan erg koud wordt, of als de regen ze verhindert om uit te vliegen en insecten te vinden als voedsel, dan raken ze verzwakt en gaan dood.'

Het westen had geen last van nachtvorst, zodat daar meer koninginnen konden overleven en hun nesten bouwen. In die nesten kunnen tot wel 20.000 wespen zitten: het totaal aantal is onbekend.

Van Vliet vindt niet dat er sprake is van een wespenplaag. 'Het wordt al snel overtrokken. Het hangt er ook maar net vanaf of wij buiten zijn als die beesten vervelend worden.' Van Vliet wil de overlast die wespen kunnen geven overigens niet bagatelliseren. Mensen die allergisch zijn voor wespengif kunnen na een steek in een anafylactische

shock raken. 'Daarom is het goed als die mensen een EpiPen bij zich dragen.' Een EpiPen is een voorgevulde wegwerpspuit met adrenaline. Adrenaline voorkomt de anafylactische reactie niet, maar is een eerste redmiddel om de ernstigste verschijnselen op te heffen.

Bert Spierings (53), woordvoerder van de Nederlandse Vereniging van Plaagdiermanagement Bedrijven (NVPB), waarschuwt dat wespen de mens ook op andere manieren kunnen dwarszitten. 'Wespen zijn bij aanvang van het seizoen ook vleeseters. Ze eten bijvoorbeeld rottend vlees van kadavers. Als ze kort daarna plaatsnemen

op een stuk appeltaart of op een rauw vleesgerecht, loop je een concreet risico op maag- en darmklachten. Dit is bij het publiek onvoldoende bekend.' Maar de wesp doet ook veel goed, zegt Van Vliet. 'Wespen vangen gigantische hoeveelheden vliegen.'

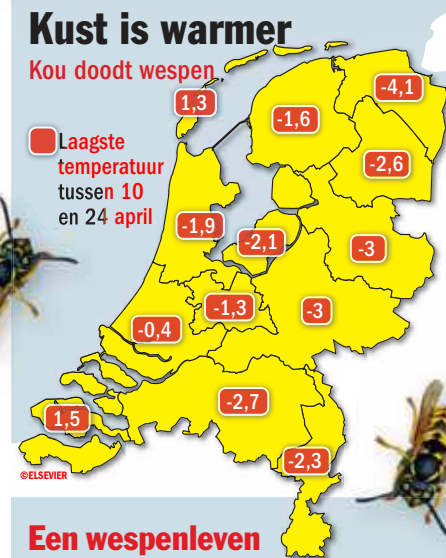
Alle aandacht voor de wesp leidt de aandacht af van een meer omvattend probleem, vindt Spierings, namelijk de toename van de overlast in stedelijke gebieden door plaagdieren. Hij verwijst naar het rapport *Gevaren van stedelijke plaagdieren voor de volksgezondheid* uit 2008 van de World Health Organisation. Hierin wordt een verband gelegd tussen het optreden van allergieën en ziekten als astma en zelfs depressies en de aanwezigheid van ratten, kakkerlakken, sommige vogelsoorten en ander ongedierte in het stedelijk milieu in Europa en Noord-Amerika. Ongedierte draagt nare ziekten over. En mensen en overheden zijn zich hiervan te weinig bewust, menen de opstellers van het rapport. Ook Spierings was verrast door de conclusies: 'Dat er een samenhang met depressies bestaat, wist ik niet.'

Spierings heeft in Breda een groothandel in ongediertebestrijdingsmiddelen. Maar hij is er geen voorstander van als mensen besluiten om zelf ongedierte te verdelen. Uit onderzoek blijkt namelijk dat die pogingen meestal niet succesvol zijn. 'Professionele plaagdierbeheersers hebben in 94 procent van de gevallen succes. Mensen die zelf aan de slag gaan, slechts in 9 procent van de gevallen.'

Overigens is die naamsverandering in de branche – van ongediertebestrijders naar plaagdierbeheersers – niet voor niks. Wespen, kakkerlakken, vliegen, mieren, ratten, papiervisjes, zilervisjes, huismijt, vlooiën: ongedierte laat zich niet uitroeien.

Helemaal niet nu gemeenten, onder invloed van de economische crisis, drastisch bezuinigen op de gemeentelijke ongediertebestrijding. Spierings: 'Ze laten het aan de burgers over, en die deinzen er wegens de kosten vaak voor terug om een professioneel bedrijf in te huren. Ze denken: ik kan het zelf wel. Wat dus niet zo is.'

En wat te doen met die wespen? Bioloog Arnold van Vliet: 'Blijf vooral rustig. Een wesp steekt pas als hij zich bedreigd voelt.'

Een wespenkoningin baart werksters, maar uit haar laatste eitjes worden aan het eind van de zomer koninginnen en mannetjes geboren. Na hun geboorte paren de mannetjes met de koninginnen en sterven. De koninginnen zoeken dan een plek om te overwinteren. Als ze wakker worden, rond april, gaan ze eitjes leggen en bouwen een nest en een volk.

Foto: Hannie Joziasse/Buiten-Beeld/HH, bewerking Studio Elsevier